

Branko Tošović (Grac)

14. s i m p o z i j u m u okviru naučno-istraživačkog projekta **Andrić Initiative: Ivo Andrić u evropskom kontekstu** (Grac, 2007–)

A n d r i ć e v a p o e z i j a

Sokobanja (Srbija)

20, 21, 22 i 23. oktobra 2022. godine (četvrtak – nedjelja)

<https://www-gewi.uni-graz.at/gralis/projektarium/Andric/Symposium14.html>

Osnovi razlog za ovaj izbor leži u tome što su u okviru Projekta do sada obrađivani Andrićevi najvažniji stvaralački periodi i najvažnija djela: romani, misaona proza ZNAKOVE PORED PUTA (1976) i pripovijetke, tako da je od književnog opusa ostala još samo poezija. Andrić je objavio 113 pjesama, od toga 74 lirskih, i dva kompleksa poezije u prozi: EX PONTO (1918) i NEMIRI (1919). Najveći broj tekstova nastao je u periodu od 1911. do 1923 (62%). Iako se Andrić nakon toga gotovo potpuno okrenuo pisanju romana i pripovijetki, on se do kraja života vraćao mladalačkoj ljubavi – stihovima. Posljednji put bilo je to 1973, dvije godine prije smrti pjesmom NI BOGOVA NI MOLITAVA... A sve je počelo 1911. pjesmom BLAGA I DOBRA MESEČINA u sarajevskom časopisa BOSANSKA VILA. Tekstovi pjesama Iva Andrića objavljeni su 1981. u jedanaestom tomu njegovih sabranih djela (17 knjiga) i 2011. u prvom tomu sabranih djela (20 knjiga).

U Andrićevom pjesničkom stvaralaštvu mogu se izdvojiti četiri tematska ciklusa: (1) misaoni (razmišljanja o smislu postojanja), (2) ljubavni (žena kao veliki izazov), (3) socijalni (pjesnikov krik zbog društvenih nepravdi i, posebno, siromaštva) i (4) poezija nemira (od vijeka).

Posebno treba izdvojiti lirizam Andrićevih romana i pripovijedaka, kao što su (a) smrt i sahrana Salka Ćorkana u pripovijeci MILA I PRELAC (1936), (b) vjetar u Sarajevu i Beču u OMERPAŠI LATASU (1976) i sl.

Bilo bi poželjno da se kao tema referata izabere jedna pjesma i da se detaljno razmotri, jer je to najmanje rađeno u istraživanju poetskog stvaralaštva Iva Andrića, a uklapa se u njegovu želju i osnovni moto ovoga projekta: *Ne poučavajte mene, već proučavajte moje delo*. Posebno se preporučuje da se biraju oni tekstovi koji nisu do sada posebno obrađivani.

Analiza pjesama treba da bude koncentrisana na sljedeće aspekte: 1. struktura teksta – smisao, značenje, tematika, motivi, vrijeme, prostor, b) poetska i stilska vrijednost, umjetnički postupci, slikovitost i izražajnost (tropi i stilske figure), kompozicija (uvod, poenta, epilog), mijenjanje i ukrštanja

perspektiva, izmjena vremenskih planova, monolog i dijalog, simboli, markeri, signali, hronologija nastanka, 2. ritam i rima – vezani i slobodni stih, metrika, versifikacija, 3. poređenje/paralele sa drugim Andrićevim pjesmama i pjesmama drugih autora (domaćih i stranih), 4. multimedijalizacija, 5. prevodi.

Okvirne teme

1. **Opšti aspekti:** Andrićeve pjesme u kulturno-istorijskom kontekstu poezije XIX i XX stoljeća, Andrić i književni (književno-filozofski) pravci (idealizam, romantizam, neoromantizam, ekspresionizam, impresionizam, avangarda, futurizam, simbolizam, realizam, nadrealizam, modernizam); odnosu prema narodnoj poetici i poetskoj tradiciji – domaćoj (DJEVOJAČKA PJESMA) i istočnjačkoj; pjesničke inovacije; društveni, politički i ideološki aspekti poezije; realno i fantastično
2. **Srpska i hrvatska moderna:** Andrić u krugu pjesnika Mlade Bosne (Miloša Vidakovića, Dimitrija Mitrinovića i dr.) i Hrvatske mlade lirike (A. G. Matoša i njegove škole postparnasovskog impresionizma – Augustina Ujevića, Vladimira Čerine, Janka Polića Kamova i dr.)
3. **Poezija u stihu (lirska poezija):** misaona (I MISLIM, MISAO, NEIZREČIVU SNAGU DAJU DUHU I TELU, OBJAVLJENJE, POVRATAK, SKERCO U CRNINI, TAMA, EX PONTO), ljubavna (DJEVOJAČKA PJESMA, LEPA MLADA ŽENA GOVORI, VEO, LILI LALAUNA, SAN O MARIJI, NJEGOVA PESMA, PUTNIČKA PJESMA, SABITOVA PESMA, ZEMLJA, EX PONTO), socijalna (CRVENI LISTOVI, IZ KNJIGE „CRVENI LISTOVI“, PRED PORTRETOM PREKORNA POGLEDA, PJESMA VRETENA, SUDIJE, DJECA), poezija nemira (JADNI NEMIR, NEMIRI OD VIJEKA, NEMIR DANA, SKINITE MI AUREOLU), melanholična, meditativna, ispovijedna, psihološka, pjesnički zapisi, poetske zabilješke, lirizam poezije (ispovijedni lirizam)
4. **Poezija u prozi:** hibridizacija žanrova, poezija proze i proza poezije, miješanje poezije i proze, lirskog i epskog, **(a)** pjesme u prozi sa pričom, događajem, **(b)** pjesme u prozi sa dramskim elementima, **(c)** pjesme u prozi kao pjesma, intimizacija i poetizacija proze, ukrštanje i prožimanje epskog, dramskog i lirskog, simbioza umjetničkog teksta, psihološke analize i filozofskog promišljanja, ispovijedno-meditativna proza, misaona proza u stihovima, lirizam romana i pripovijedaka (sižea, likova, vremena i prostora – prirode, pejzaža)
5. **Tematski krugovi/motivi:** **a) duševna stanja** lirskog junaka (promjenljivost raspoloženja, poimanje prolaznosti postojanja, tragično osjećanje života, usamljenost, napuštenost, nesigurnost, odsutnost, strepnja, tjeskoba, nemir, tuga, sjeta, sjetna slutnja smrti (KRAJ, NI BOGOVA NI MOLITAVA..., SVE VIŠE, SVE BLIŽE), čežnja za ljepotom, samoća, strah, mračna vizija svijeta, strah, očaj, stid, zabluda, sumnja, optužba, maštanje

(BEŽANJE, BUDIM SE VREO, ŽED, ŽED SAVRŠENSTVA, DONIJELI SU ME KRVAVA I BLIJEDA, OTKRIVANJE, PISMO NIKOME, POGREBNA PJESMA, PO JEDNOM STAROM DOBROM REDU, POTONULO, KAD SE MENI PLAKALO, VERA SALUTRIX, PRED PORTRETOM PREKORNA POGLEDA, SVE VIŠE, SVE BLIŽE, GLASNO VODE ŠUME..., VISINA, KORAČAM JOŠ KAO DA IDEM, SPAS, LANJSKA PJESMA, POGREBNA PJESMA, M. C., EX PONTO), **b) ženska** i muška emocija (ljubav, eros, muška opsjednutost ženom, fascinacija ženskim tijelom, pohota, čulni i duhovni zanos; imaginarna i stvarna žena kao (ne)dostižan cilj; ženska ljepota i fatalnost lijepe žene, **c) sudar svjetova**, konflikt domaćeg i stranog, interakcija Istok ↔ Zapad ↔ „Treći svijet“, dijalog kultura, civilizacija, religija i ideologija, **d) etika i moral** (dobro, zlo, mržnja, osveta, laž), smrt, java i san (PUTNIČE!, SAN, UTEHA SNOVA, EX PONTO), nesаница, тишина

6. **Prostor, priroda, prirodne pojave, pejzaž:** geografski, civilizacijski i lirski prostor, prostor kao okvir i kao dekor, mjesec (mjesečina), sunce, magla, zvijezda, svjetlost, tama, тишина, more/obala, groblje, kuća, strane svijeta (JESENJI PREDJELI, KRAJ REKE, NA MORU, NA TUĐEM MORU, MALI GRAD NA DVE REKE, HARFA IZ JEZERA, U AMAMU, U PRISTANIŠTU NA ZELENOM OSTRVU, IZA PREDGRAĐA DALEKO, NOĆ U VOZU, BREGOVI, SUNCE OVOG GRADA, BLAGA I DOBRA MESEČINA, EX PONTO), zatvor (1914, OGLEDALO, PSALM SUMNJE, STROFA, ŠETNJA, DVE TEME), toponimijski prostor (GORNJI GRAD, SAN MARINO, SLAP NA DRINI, TANAK MESEC NAD LUNGARNOM, VAJMAR 1932 G., NEKAD U ALPIMA, PRIČA IZ JAPANA), sjever i jug (UJ DOMBOVAR)
7. **Vrijeme:** godišnja doba, dijelovi dana i noći, djetinjstvo, mladost, starost, hladnoća, toplina, svjetlost, tama, mjesečina, mjeseci (NOĆ, BURNA NOĆ, JEDNA NOĆ, JOŠ KASNO U NOĆI, NOĆ CRVENIH ZVIJEZDA, ČETRDESET PETA NOĆ, NOĆ U VOZU, NOĆNI RAZGOVOR 1941, U SUMRAK, SINOĆ, ZORA, JUTRO, DANI SE GASE, JEDAN NOVEMBAR, KO ĆE ZNATI VREMENU KRAJ, MARTA MJESECA, ZABORAVLJENE RADOSTI MESECA JULA, SVITANJE, USKRS, KAO ŠTO BIVA U JESEN, 1914, 1915, PRVA PROLJETNA PJESMA, TRAGEDIJA, PREDGRAĐE NAŠE MLADOSTI)
8. **Autor, pjesnik:** Andrićeva poetska filozofija, rani i kasni Andrić, metafizička svojstva lirike, nepovjerljivi, sjetni i introvertni lirski subjekat, pjesnikova maska, lirski subjektivnost, pjesnički intimizam, poetska fantastika, melanholičnost, melanholija, melanholička refleksivnost, melanholična rezignacija, tragično osjećanje života, usamljenost, strepnja, ćutanje, sloboda, ljubav, ljepota i sreća življenja, pesimizam, spiritualno vizionarstvo, mističnost, radost, sreća, inkorporacija autobiografskih elemenata i motiva, autonaracija (ja-lik, ja-narator, ja-protagonista, ja-svjedok), pomjeranje granica svoga „ja“, „udvajanje“ naracije, naratološka fikcija i fackcija, opozicija „ja-za-sebe“ i „ja-za-drugog“, kontrast unutrašnjeg i spoljašnjeg svijeta, religiozni patos (BEŽANJE, DA LI SU STVARNOST SUNCE I OBLACI)

9. **Pjesnički ciklusi:** NEKAD U ALPIMA, PUTNICI SA ISTOKA, RITMI BEZ SJAJA, STROFE U NOĆI, ŠTA SANJAM I ŠTA MI SE DOGAĐA
10. **Književna kritika:** poetika, estetska, književnoumjetnička recepcija i valorizacija, nalaženje modernog i tradicionalnog, sukob interpretacija, nova čitanja
11. **Umjetnički postupci:** transpozicija individualnog u opšte, lirskog u epsko, poetska iracionalizacija, uvođenje parabola (npr. o pjesniku, vlasti i pobjedi – IZNAD POBJEDA)
12. **Jezik:** fonetsko-fonološke, leksičko-semantičke, frazeološke, paremiološke, tvorbene, morfološke, sintaksičke osobenosti, izbor i organizacija riječi, oblika, rečenica i idioma
13. **Stil:** nagomilavanje epiteta, obilje atributa, uvođenje apozicije i parenteze, primjena sintaksičkih ponavljanja
14. **Stih:** slobodni stih, nesimetričnost stihova, napuštanje krute versifikacije i krutog rimovanja, orijentacija na jednu strofu, uticaj ritma usmene lirske pjesme

U referatu treba navesti elementarnu informaciju o izabranoj pjesmi:

1. kada je napisana,^{*1}
2. kada je i gdje prvi put štampana,*
3. na kome je izgovoru (ekavici ili ijekavici) i kojim pismom (latinicom ili ćirilicom) pripremana (u rukopisu) i publikovana,*
4. koliko ima znakova/riječi,
5. koja je glavna tema/motiv,
6. na kome se prostoru i u kome vremenu dešava radnja,
7. koji su lirski junaci,
8. kakav je oblik kazivanja (u 1, 2. ili 3. licu...),
9. da li je (i kada) do sada analizirana.

Prijave će se primati do 31. decembra 2021. Ukoliko dva referenta (ili više njih) izaberu istu pjesmu i potpuno isti aspekt analize, prihvaćće se ona tema koja je prva poslata. U Gralis-Prijavu/Prijavnicu treba unijeti temu i rezime (sa najmanje 200 i najviše 250 riječi):

<http://www-gewi.uni-graz.at/gralis-alt/php/en/Personalium/Andric/andric.php>,

u rubriku:

¹ Zvezdica [*] ukazuje na fakultativnost podatka: njega treba unijeti ukoliko je referentu poznat ili je dostupan u izvorima i literaturi.

2022	
Mein Thema Moja tema	
Zusammenfassung Rezime - Sažetak	

Postoje dva ravnopravna načina učešća: direktno i indirektno (oni koji ne budu u mogućnosti da doputuju u Sokobanju imaju priliku da online, putem ZOOM-a, održe referat).

Radni jezici su svi slovenski jezici, njemački i engleski.

Oni koji se prvi put uključuju u Projekat treba da popune prijavu na linku:

[Andrić-Personalium](#)

Kada se klikne na taj link, pojaviće će stranica:

Na njoj treba izabrati:

[Anmeldung - Prijava/Prijavnica,](#)

zatim upisati:

Username: prezime (latiničnim slovima i sa dijakritičkim znacima, ako oni postoje, npr. *Petrović*, *Đalski*, *Bidžovski*, *Petrić*), uz koje treba dodati donju crtu [_] i četiri cifre po izboru, npr. **Petrović_5293**

Password: datum rođenja (recimo **15.02.1960**).

Ime i prezime treba unijeti latiničnim slovima, a sve se ostalo može popuniti latinicom ili ćirilicom.

Postoji mogućnost da se sadržaj prijave stalno aktuelizuje (mijenja, popravlja, dodaje).

**Ivo Andrić im europäischen Kontext
Ivo Andrić u evropskom/evropskom kontekstu
Projekt**

unter der Leitung von O.Univ.-Prof. Dr. Branko Tošović
Bitte füllen Sie den untenstehenden Fragebogen gewissenhaft aus.
Wir bedanken uns für Ihre Mitarbeit!
Bei Fragen bzw. Problemen wenden Sie sich bitte an [Prof. Dr. Branko Tošović](#).

pod rukovodstvom prof. dr. Branka Tošovića
Molimo Vas da pažljivo popunite ovu prijavnicu.
Zahvaljujemo Vam se na zajedničkom radu.
Ako se pojave dodatna pitanja i problemi, obratite se [prof. dr. Branku Tošoviću](#).

1. Biographische und bibliographische Angaben 1. Biografski i bibliografski podaci	
Nachname Prezime	<input type="text"/>
Vorname Ime	<input type="text"/>
Titel Zvanje	<input type="text"/>
Geburtsdatum Datum rođenja	1 <input type="text"/> <input type="text"/> 1960 <input type="text"/>
Geburtsort Mjesto/mesto rođenja	<input type="text"/>
Adresse Adresa	<input type="text"/>
Stadt Grad	<input type="text"/>
Land Država	<input type="text"/>
Telefon Telefon	<input type="text"/>
Fax Fax	<input type="text"/>
Email E-mail	<input type="text"/>
Webseite web-stranica	<input type="text"/>
Arbeitsplatz Radno mjesto/mesto	Universität Univerzitet/sveučilište <input type="text"/>

Da bi se uneseno sačuvalo i poslalo, potrebno je na dnu stranice kliknuti na:

Izlaskom iz prijave bez primjene ove komande gube svi svježe uneseni podaci.

Prijedlozi za uključivanje drugih istraživača u Projekat primaju se do 15. decembra 2021.

Radi bolje pripreme simpozijuma uvodi se novi oblik komuniciranja – **Andrićev vebinar** (ZOOM) i nova rubrika u Gralis: **Webinarium** (u dvomjesečnom intervalu, počev od novembra ove godine, u trajanju do 60 minuta sa uvodnim izlaganjem od najviše 20 minuta o nečemu što je vezano za Andrića i Projekat).

Prvi Andrićev vebinar biće održan 11. novembra 2021. sa sljedećim dnevnim redom:

1. Završna priprema radova za zbornik ANDRIĆEVA PRIPOVIJETKA (rok 30. novembar 2021)
2. Izbor tema za 14. simpozijum Andrićeva poezija (rok 31. decembar 2021)
3. Izrada anketa pomoću Gralis-Anketariuma

4. Korištenje Andrićevog Gralis-Korpusa za izradu radova i pripremu referata

5. Izbor moderatora i tema za vebinar u januaru, martu i maju 2022. godine

6. Razmjena informacija

Grac, 10. novembar 2021. godine